

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نیاښد تن من مباد بدین بوم ویر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Literary-Cultural

ادبی - فرهنگی

محمد اسحاق برکت

ویرجینیا - امریکا

سوم مارچ ۲۰۱۰

بیانید پښتو بیاموزیم

ګړنۍ پښتو او لغتونه

(محاوره و لغات پښتو)

د پښتو ۹ لوست

(درس ۹ پښتو)

خپله ژبه هم کلا ده هم بلا

برای درس امروز ضرب المثل بالا را که معنای تحت اللفظ آن در دری بی مفهوم است، انتخاب کرده ایم. ضرب المثلهاى مشابه آن در دری ممکن زیاد باشد که ما یکی دو تاي از آنها مثلاً "زبان سرخ سر سبز میدهد بر باد" یا "زخم زبان از زخم شمشیر بدتر است" را ، نام میبریم. این دو ضرب المثل را با آنکه بجای ضرب المثل "خپله ژبه هم کلا ده هم بلا" دل بالا بدون هیچگونه تردید و نگرانی استعمال میکنیم، با آنهم معنی دقیق آنرا افاده نمیکند.

برای اینکه به معنای دقیق و کامل این ضرب المثل پی برده باشیم، آنرا به تشریح میگیریم و هر یک از لغات بکار رفته در آن را ترجمه و تفسیر نموده و از آنها در محاوره استفاده میکنیم .

– خپل: یکی از حروف اضافه است و در جمله چون صفت تابع موصوف میگردد، از انجهد که (ژبه) اسم مؤنث است ، تابع آن گردیده (خپله) نوشته و تلفظ میشود.

به مثالهای ذیل توجه فرمائید:

خپل – خپل ، خپله – خپلي.

زما خپل کتاب او د اسلم خان خپله کتابچه.

ستا خپل کتابونه او د زرغوني خپلي کتابچي.

زرلښته خپل کتاب لولي او سلیمان له دي نه خپله کتابچه غواړي

احمد پر خپل پلار ډېر گران دی او زرغونه پر خپله مور ډېره گرانه ده.

– ژبه – بمعنای زبان (زبان گوشتی) و لسان (آله افهام و تفهیم) .

– زما ژبه په انگریزی نه ګرځي ، هرڅه کوښښ کوم هغه می نه زده کېږي.

د تورپېکۍ مور هغې ته ښېرا (دعای بد) کوي او وايي:

ژبه دي پري شه (وچّه شه ، گنگه شه) که ماما ته دي څه ووايي خو هرڅه چې وايي کاکا ته دي ووايه ، ته يو ماما لري کاکاگان خو دي ډېردي.

دميرويس څو ژبي زده دی : پښتو د هغه مورنۍ ژبه ده په دري هم ډېرې ښي خبرې کوي ، په انگرېزي پوهيږي ، فرانسوي خو سړی فکر کوي چې هغه د هغه مورنۍ ژبه ده اوس غواړي چې اردو ژبه هم زده کړي.

– کلا – به معنی قلعه و حصار و هر مانع بلندی که برای حفاظت سر و مال خود برپا میکنیم.

عجب گل خان پر خپله ځمکه يوه لويه جگه کلا اچولې (جوړه کړې) شا و خوايي ښي مورچلي له دېوالونه را اېستلي دي.

د گردېز بالا حصار يوه لويه کلا ده چې په يوه جگه غنډۍ جوړه سوي ده او شا و خوايي ډېر کلک او ټينگ بُرجونه هم ليدل کېږي ، دا زموږ د نيکونو او پلرونو د لاس نېښه ده چې هغې ته بايد په درنه سترگه وکتل ښي .

– بلا – که در دري نيز معمول است، اصلاً کلمه عربي و در معنای رنج و مصيبت و آفت، میباشد.

دا په تا څه بلا لوېدلي (پېښه سوي ، اووښتي) ده چې نن دي ټوله ورځ زړلېدي؟

بېغوره ياره بلا دي واخلم ، بلا دي واخلم!!

ضرب المثل "خپله ژبه هم کلا ده هم بلا" را در دري شايد بدین صورت بتوان ترجمه کرد:

« زبان هم مایهٔ آسایش است و هم مایهٔ بربادی.»

تا درس بعدی شما را به الله پاک میسپارم ، موفق و سر فراز باشید.